

SLOVESA

• rozlišujeme slovesný tvar:

URČITÝ

můžeme vyjádřit osobu a číslo (Př.: běží).

NEURČITÝ

nemůžeme vyjádřit osobu a číslo (Př.: běžet).

- ohebný slovní druh → časujeme je
- vyjadřují děj → co osoby, zvířata a věci dělají
- určujeme u nich **osobu, číslo, způsob a čas**

	číslo jednotné	číslo množné
1. osoba	JÁ	MY
2. osoba	TY	VY
3. osoba	ON	ONI
	ONA	ONY
	ONO	ONA

způsob

čas

oznamovací (induktiv): píš

minulý (préteritum): šel

přítomný (prézens): jde

budoucí (futurum): půjde

rozkazovací (imperativ): mluv!

podmiňovací (kondicionál):

- přítomný (mluvil bych)

- minulý (byl bych mluvil)

Slovesný tvar v závorce nahrad' infinitivem:

- Slyším (teče) vodu.
- Každý had musí jednou za čas (svleče) kůži.
- V neděli budeme (peče) buchty s povidly.
- Chci ti (řekne), že jsi měl pravdu.
- Nemusíme (pospíchá), máme dostatek času.
- Chtěla by (je) zpěvačkou.
- Mohli byste nám také (pomůže)?
- Ruce si musíš (umyje) teplou vodou.
- Všichni musí (ví), kdo je vinen.
- Ten pomeranč jde špatně (loupe)

PODMIŇOVACÍ ZPŮSOB

- vyjadřuje děj, který by se mohl stát za určitých podmínek
 - př. *Alena by byla šla s námi. Kdybychom přišli včas, neujel by nám vlak.*
-

- rozlišujeme podmiňovací způsob přítomný a minulý (liší se počtem pomocného slovesa BÝT)

osoba	podmiň.způsob přítomný	
	č. jednotné	č. množné
1.	psal bych	psali bychom
2.	psal bys	psali byste
3	psal by	psali by

podmiň. způsob minulý	
č. jednotné	č. množné
byl bych psal	byli bychom psali
byl bys psal	byli byste psali
byl by psal	byli by psali

- Slovesné tvary *bych, bys, bychom...* bývají často spojeny se spojkou.
- př. *kdybych* přišel, *abys* nekřičel, *kdybychom* běželi, *abyste* dělali

.....

- **Pozor na tvary sloves se zvratnými zájmeny!**

- př. *číst si*
 1. četl bych si ~~(četl by jsem si)~~
 2. četl by sis ~~(četl by jsi si)~~
 3. četl by si ~~(četl by jsi)~~

1. četli bychom si ~~(četli bysme si)~~
2. četli byste si ~~(četli by jste si)~~
3. četli by si

KTERÝ TVAR PODMIŇOVACÍHO ZPŮSOBU JE NAPSANÝ SPRÁVNĚ ?

vy byjste šli

vy byste šli

vy by ste šli

vy by jste šli

ROZKAZOVACÍ ZPŮSOB

- (Nepokazit) ten kávovar.
- (Poprosit) Jirku o radu.
- (Dojíst) alespoň maso.
- (Posadit) se rovně.
- (Pospíšit) rychle, vlak už odjíždí.
- (Vynést) odpadky.
- (Porazit) alespoň jednoho soupeře.
- Než odejdeš, (uhasit) ten oheň.
- (Přikázat) mu, aby odešel.

► tvoří se v 2. osobě čísla jednotného (ty),
1. osobě čísla množného (my)
a 2. osobě čísla množného (vy).

čti!

čtěme!

čtěte!

- (Vyřezat) mi pišťalku.
- (Vyřešit) ten příklad bez chyb.
- (Přivést) nám kozí sýr z farmy.
- (Pověsit) ten obraz na zeď.
- (Odpovědět) mi písemně.

OZNAMOVACÍ ZPŮSOB

- sloveso vyjadřuje:

1. minulý čas → *psal jsem, četli jsme*

2. přítomný čas → v koncovkách je vždy **-í**, *prosím, sázíš*

3. budoucí čas → vyjadřuje se tvary:

Urči slovesný způsob:

	O	R	P		O	R	P		O	R	P
Přijďte brzy!	P	K	S	Kdy bude ta oslava?	B	C	D	Kde ses tak opálil?	Á	I	Y
Přečetl bych si to.	V	O	N	Odbočte vlevo!	U	Y	I	Poradili byste nám?	K	Z	S
Kam bys chtěl jet?	E	A	I	Zastavil bych se dřív.	A	M	L	Už bys to měl umět.	R	S	P
Budu muset odjet.	Z	S	K	Zastav se na chvíli!	U	O	Y	Rychle se to nauč!	E	Ě	A
Kdo bude vítězem?	E	A	I	Rád bych ti to slíbil.	M	L	N	Co by chtěl dělat?	U	V	T

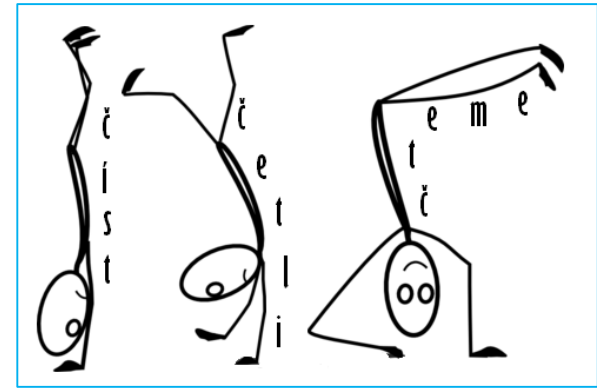
Tajenka: Jak to dopadlo s kořistí chlapců se můžete dozvědět v _____.

Slovesa v infinitivu převed' do uvedeného tvaru (PO = rod Mž):

- domluvit se (2., mn., ozn., min.)
- donést (3., j., ozn., min.)
- doplavat (2., mn., ozn., bud.)
- dopisovat (1., mn., ozn., min.)
- dopřát (2., j., roz.)
- dopít (1., mn., podm. přít.)
- doplížit se (2., j., podm. min.)
- dopsat (2., mn., roz.)

Vypiš z vět slovesa a urči u nich mluvnické kategorie:

- Přimluvil bych se za tebe.
- Kdy budou schůzky?
- Už jsem se vrátil.
- Dokdy by ses rozhodl?
- Nevrt' sebou.
- Přijedu v pátek.
- Budu ti o tom vyprávět.
- Promluvíme si o tom.
- Vařím gulášovou polévku.
- Ještě se nevrátili.

POZOR! Nezaměňujte slovesný způsob (oznamovací, rozkazovací a podmiňovací) s druhy vět (oznamovací, rozkazovací, tázací, přací a zvolací)!

Určete druh vět podle postoje mluvčího a způsob slovesných tvarů v nich uvedených.

	Slovesný způsob	Druh věty
1. Čteš tu knihu.		
2. Čteš tu knihu?		
3. Tu knihu jsi četl.		
4. Tu knihu jsi četl?		
5. Budeš číst tu knihu.		
6. Budeš číst tu knihu?		
7. Četl bys tu knihu?		
8. Četl bys tu knihu.		
9. Čti tu knihu!		
10. Kéž bys četl tu knihu!		

Doplň:

- Kláře se to nel__b__.
- Deště způsob__l__ velké škody a zaplav__l__ vodou suterény domů.
- Často docház__k porušování zákazu kouření na autobusov__ch zastávkách.
- Čerpadlo si s tím um__ poradit.
- Jana Jitku přiv__tá a představ__ své nadřízené.
- Potom teprve v__stoup__ s připravenou prezentací.
- Už na konci l__stopadu uhodil__ silné mraz__.
- Parné dny se nekonečně vlekl__.
- Obě v__pravy se zúčastnil__ v__stupu na M__lešovku.
- Žirafy a zebry se pásli__ ve výběhu.

Doplň:

- Kdybych byl více pozorný,
- Kdyby ses vrátila včas,
- Kdybyste tam jeli o hodinu později,
- Kdyby uklidili pokoje,
- Kdybychom pravidelně cvičili,
- Kdybys brzy vstal,
- Kdyby nehrála počítačovou hru,
- Kdybych nezapomněla peněženku,
- Kdyby z nebe přely křídly,

PROCVIČUJ SLOVESA

- <https://www.skolasnadhledem.cz/game/349>
- <https://www.skolasnadhledem.cz/game/25>
- <https://www.slovnidruh.cz/test-na-mluvnicke-kategorie-sloves/>
- https://rysava.websnadno.cz/ceskyjazyk_5.roc/slovesny_zpusob1.htm
- https://rysava.websnadno.cz/ceskyjazyk_5.roc/slovesny_zpusob2.htm
- <https://www.ecestina.cz/testy/opakovanisloves1/>
- <https://www.skolasnadhledem.cz/profil/2-stupen/12-cesky-jazyk/10-6-rocnik/240-tvaroslovi/1484-slovesa>